

Т. Д. Лисько,

кандидат юридичних наук

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0550-5740>

К. Р. Шилова,

здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня

ЗЛОЧИНИ ТЕРОРИСТИЧНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ ЗА КК УКРАЇНИ: КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Національний авіаційний університет

проспект Любомира Гузара, 1, 03058, Київ, Україна

E-mails: tetiana.lysko@npp.nau.edu.ua, 691162@stud.nau.edu.ua

*Метою статті є з'ясування поняття тероризму, визначення змісту злочинів терористичної спрямованості та особливостей складів злочинів, передбачених ст.ст. 258 – 258⁵ Кримінального кодексу України. **Методи дослідження:** при написанні наукової статті були використані різні методи дослідження, зокрема, метод системного аналізу, історико-культурологічний метод, структурно-функціональний підхід в аналізі політичних і соціальних явищ. **Результати:** висунуті питання дозволять дослідити ефективність застосування антитерористичного кримінального законодавства, а також розглянути шляхи його вдосконалення в частині кваліфікації злочинів терористичної спрямованості як складних явищ, що набувають нових форм і проявів у сучасних умовах. **Обговорення:** у науковій статті надається кримінально-правова характеристика злочинів терористичної спрямованості за КК України.*

***Ключові слова:** злочини терористичної спрямованості; тероризм; диференціація кримінальної відповідальності; об'єктивні та суб'єктивні ознаки терористичного акту; протидія тероризму.*

Поставка проблеми та її актуальність. Тероризм, на жаль, став неминучою складовою політичних і економічних процесів у всесвітньому масштабі і становить усе більшу загрозу громадській та національній безпеці. З різних проявів, він перетворився на широко поширене явище. Тероризм, як форма організованої злочинності, коріниться в потужній тіньовій економіці і може серйозно підірвати процес подальшого розвитку людства.

Ефективна боротьба з тероризмом неможлива без належного нормативно-правового забезпечення, особливо у галузі кримінального права. Останні міжнародні конвенції, присвячені проблемам боротьби з тероризмом, показують чітку тенденцію до розширення сфери кримінально-правової заборони щодо будь-яких терористичних проявів та встановлення спеціальних

кримінально-правових орієнтирів у національному законодавстві.

Варто звернути увагу на те, що Законом України «Про боротьбу з тероризмом» визначено повний перелік видів терористичної діяльності. Тому можна висловити незгоду з деякими дослідниками, які стверджують, що поняття «терористична діяльність» включає «як злочини терористичної спрямованості, так і будь-яку допомогу таким діянням у будь-якій формі: створення терористичної групи або організації, фінансування терористичної діяльності, підготовки терористів, пропаганду та поширення ідеології тероризму [3], адже поняття «злочини терористичної спрямованості», запропоноване професором В. Ємельяновим, ширше поняття «терористична діяльність», яке визначене законодавчо.

Ефективна протидія будь-яким злочинам, зокрема тим, що передбачені статтями 258-258⁵ КК України, можлива лише на основі глибокого та всебічного розуміння складу цих злочинів, аналізу їх характерних ознак та елементів, а також розуміння причин та умов, що сприяють їх вчиненню в контексті сучасних тенденцій терористичної загрози для України.

Аналіз досліджень і публікацій з проблеми. Питанням характеристики злочинів, віднесених до терористичної діяльності, присвячені праці вітчизняних науковців: В. Антипенка, О. Багрий-Шамапова, О. Бантишева, В. Борисова, А. Данилевського, В. Ємельянова, В. Журавльова, В. Коваленка, В. Кубальського, С. Кузьміна, І. Рижова, Б. Романюка, С. Мохончука, Л. Новікової, Л. Сав'юка, М. Семикіна, О. Семенюка, М. Рибачука, В. Тихого та інших провідних вчених.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогодні поняття «тероризм» вважається загально небезпечним, політико-ідеологічним та аморальним явищем, прояви якого завдають шкоди громадській безпеці та суспільним відносинам, які охороняються законом, за допомогою різних методів та підходів.

Під поняттям «тероризм» у працях багатьох сучасних вчених мається на увазі тактика політичної боротьби, що характеризується постійним використанням та вчиненням ідеологічно мотивованого насильства, яке найчастіше проявляється у диверсіях, вбивствах, викраденнях людей та інших діях, які можуть становити загрозу безпеці та життю людини [1].

На думку В.С. Канціра, в сучасній науці поняття «тероризм» можна розглядати як системні дії для досягнення певної, здебільшого політичної, мети насильства, для того, щоб змусити державні органи, державних і громадських діячів, міжнародні або національні організації, групи або окремих громадян запобігти загрозам, пов'язаним з конкретними особами або групами, об'єктами необхідними для життєзабезпечення суспільства, джерел підвищеної небезпеки або довкілля [2, с. 3-4].

Сутність поняття «тероризм» відображена в законодавстві. Згідно із Законом України «Про боротьбу з тероризмом», тероризм є суспільно небезпечною діяльністю, яка полягає у свідомо-

му та цілеспрямованому застосуванні насильства, таких як захоплення заручників, підпали, убивства, тортури, загрози населенню та органам влади, а також інших посягань на життя чи здоров'я невинних осіб з метою досягнення злочинних цілей [3]. Особливістю цього визначення тероризму є те, що насильство може виявлятися не лише через терористичні акти, але й через інші злочини терористичної діяльності.

У вітчизняній кримінальній правовій науці широко використовується підхід, запропонований професором В.П. Ємельяновим. Він розглядає тероризм трьох рівнів: 1) вузького (власного) розуміння; 2) широкого розуміння; 3) найширшого розуміння [4, с. 10]. Тероризм у вузькому трактуванні співпадає з поняттям «терористичний акт», кримінальна відповідальність за який передбачена ст. 258 КК України.

У вузькому розумінні під тероризмом розуміються загально небезпечні діяння, які спрямовуються на залякування населення з метою спонукання держави, міжнародної організації, юридичної особи або групи осіб до вчинення або утримання від вчинення певних дій.

Велика кількість різних підходів до поняття «тероризм» свідчить про відсутність єдиної систематичної методології у вивченні цього явища. Часто типологізація ґрунтується на суб'єктивних ознаках, що призводить до надмірної уваги до деяких аспектів та нехтування іншими, ігноруючи суттєві особливості сучасного тероризму.

Оскільки поняття «тероризм» охоплює багато аспектів і проявів, розбіжності в трактуванні цього поняття є поширеним явищем. Тероризм сьогодні став однією із найбільш актуальних та загострених проблем світового масштабу через свою жорстокість.

На жаль, вітчизняне законодавство не надає чіткого переліку конкретних злочинів, що вважаються терористичною діяльністю. Це призводить до вільного тлумачення та різних інтерпретацій, які саме злочини можна віднести до категорії терористичних. Крім того, невизначеними в КК України залишаються межі терористичної діяльності, а також співвідношення із суміжними кримінальними явищами, які можуть бути пов'язані з тероризмом. У цьому контексті до-

цільно проаналізувати наукові підходи до розуміння сутності тероризму [5, с. 41].

Комплексний аналіз різних поглядів на визначення тероризму дає можливість виділити його характерні ознаки та компоненти, які разом надають об'єктивне уявлення про сутність такого соціально-політичного феномену, як тероризм.

Можемо констатувати, що однією із фундаментальних ознак тероризму є загальна небезпечність. Тероризм створює загальну небезпеку шляхом здійснення дій, які є загально небезпечними, застосування погрози такими діями. Ця небезпека повинна бути реальною, загрожувати невизначеній групі осіб і виявлятися у вчиненні або загрозі вчинення вибухів, підпалів та інших загально небезпечних дій, що можуть завдати шкоди невизначеній групі осіб або призвести до інших серйозних наслідків.

Іншою важливою ознакою тероризму є його спрямованість на залякування, виходячи із самого терміну «терор» (страх, жах). Терористи, як правило, прагнуть досягти ширшого впливу на соціальні верстви і представників політичних рухів, проти яких вони спрямовані. Часто вони діють відверто, нахабно, розраховуючи на раптовість, несподіваність та неочікуваність своїх акцій. Використовуючи насильство й погрози насильством, терористи намагаються викликати почуття страху, щоб змусити своїх противників підкоритися їх вимогам. Дійсно, залякування є важливим елементом тероризму. Терористи, як правило, прагнуть досягти широкого впливу на соціальні групи та політичні рухи, що стоять на їхньому шляху. Вони часто діють відкрито і нахабно, використовуючи ефект раптовості, несподіваності та неочікуваності. Застосовуючи насильство і загрози насильством, терористи намагаються залякати та примусити своїх противників виконувати певні вимоги. Використання залякування є ключовим аспектом тероризму. Справжня суть тероризму полягає в тому, щоб викликати жах та страх у своїх жертв.

Однією з політичних ознак тероризму є публічність, широкий розголос та демонстративність, що використовуються для привернення уваги до суспільно небезпечних терористичних актів. На відміну від звичайних кримінальних

правопорушень, терористичні акти завжди мають принцип реклами. Чим більший суспільний резонанс отримує терористичний акт, тим більш страхотливо діє це на населення, уряд й інші інститути влади [6, с. 51-54].

Така комбінація ознак дозволяє виокремити тероризм як окреме явище з-поміж інших соціально небезпечних дій і створює основу для збирання чітких статистичних даних для подальшого концептуального аналізу основних аспектів, форм і механізмів вчинення та кількості терористичних актів, а також для вивчення конкретних особливостей, які вони набувають залежно від умов, місця та часу.

КК України визначає громадську безпеку як загальний об'єкт терористичних актів, розмістивши ст. 258 в розділі IX «Злочини проти громадської безпеки» Особливої частини КК України. Це свідчить про те, що законодавець визнає необхідність захисту громадської безпеки від таких злочинів. Крім того, терористичні акти можуть спрямовуватися проти життя та здоров'я людей, власності, довілля, авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян, а також на завдання шкоди нормальному функціонуванню підприємств, установ або організацій. Законодавство визначає ці об'єкти як додаткові, які також потребують захисту від терористичних дій [7].

Як вказують дослідники, терористичний акт є одним із найнебезпечніших злочинів, що становлять серйозну загрозу громадській безпеці. Тероризм несе небезпеку, заподіює значну шкоду життю і здоров'ю невизначеного кола осіб, навколишньому середовищу, нормальному функціонуванню органів влади, підприємств, установ чи організацій і характеризується невибірковим використанням зброї, насильством, жорстокістю, що здатний спровокувати соціально-політичну напругу як у суспільстві в цілому, так і в окремих регіонах. Терористичний акт може спричинити дезорганізацію роботи органів влади, викликати паніку, шок, відчуття беззахисності та громадську тривогу. Він також може викликати страх і безпорадність серед населення, посіяти жах і безнадію [8, с. 718].

Аналізуючи об'єктивну сторону складу злочину, передбаченого ст. 258 КК України, варто зазначити, що ч. 1 ст. 258 КК України описує два пов'язаних, але окремих склади злочинів. Перший склад – матеріальний склад (вчинення вибуху, застосування зброї, підпалу або інших дій, які створюють небезпеку для життя або здоров'я людини, завдають значної майнової шкоди або спричиняють інші важкі наслідки). Якщо такі дії вчинені з метою порушення громадської безпеки, провокації воєнного конфлікту, залякування населення, міжнародного ускладнення або впливу на прийняття рішень або дії або бездіяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування, службових осіб цих органів, юридичних осіб, громадських об'єднань або для звернення уваги громадськості на певні політичні, релігійні або інші погляди терориста, то таке діяння вважається суспільно небезпечним. Другий склад – формальний, що передбачає загрозу вчинення зазначених вище дій з тією самою метою.

Суспільно небезпечні діяння, що є ознакою об'єктивної сторони першого складу злочину, відбуваються у випадку, коли вчиняються дії, що загрожують життю або здоров'ю людини, можуть призвести до значної матеріальної шкоди або спричинити інші серйозні наслідки. Навіть якщо не існує повного переліку таких дій, проте серед альтернативних та найбільш поширених і небезпечних можна назвати наступні: вчинення вибуху, вчинення підпалу, застосування зброї; вчинення інших дій.

Щодо другого складу злочину, він полягає в умисному вчиненні дій, які становлять загрозу для життя та здоров'я людини або можуть спричинити значну матеріальну шкоду та інші серйозні наслідки для суспільства. Кримінально-правова норма, яка стосується відповідальності за терористичний акт, наголошує на двох аспектах. З одного боку, вона визначає основну характеристику суспільно небезпечних дій – їх загальну небезпечність. З іншого боку, вона вказує на обов'язкову властивість таких дій, як вибухи, підпали та подібні акції – їх реальну здатність спричинити передбачені законом наслідки [10, с. 113-114].

Суб'єктом терористичного акту може бути будь-яка фізична осудна особа, яка досягла 14-річного віку [10, с. 689].

Суб'єктивна сторона характеризується лише умисною формою вини у вигляді прямого умислу. Винна особа свідомо розуміє, що шляхом вчинення дій, які передбачені законом, вона створює ризик для життя або здоров'я людини, може заподіяти значну майнову шкоду або спричинити інші серйозні наслідки, і бажає діяти саме таким чином [6, с. 274].

Необхідною ознакою суб'єктивної сторони терористичних актів є наявність у них цілей, а саме: 1) створення загрози громадській безпеці; 2) залякування населення; 3) провокування військових конфліктів, міжнародних суперечок; 4) вплив на державні органи чи органи місцевого самоврядування, посадових осіб цих органів, прийняття рішень або виконання чи невиконання дій об'єднаннями громадян, юридичними особами; 5) привернення уваги громадськості до певних політичних, релігійних чи інших поглядів винного (терориста) [8, с. 48].

Склади інших кримінальних правопорушень терористичної спрямованості (ст.ст. 2581 - 2585 КК України) відрізняються за об'єктивними і суб'єктивними ознаками. Констатуємо, що вони мають спільний безпосередній об'єкт – громадську безпеку. Однак аналіз ознак об'єктивної сторони дозволяє зробити висновки про окремі специфічні ознаки аналізованих складів злочинів.

Так, злочин, склад якого визначено у диспозиції ст. 2581 КК України, може бути вчинено у двох формах: 1) втягнення у вчинення терористичного акту (одна обов'язкова ознака – суспільно небезпечне діяння); 2) примушування до вчинення терористичного акту (дві обов'язкові ознаки: суспільно небезпечне діяння та спосіб) [7].

Об'єктивна сторона складу злочину, що визначається у диспозиції ст. 2582 КК України, виражається у двох формах: 1) публічні заклики до вчинення терористичного акту; 2) розповсюдження, виготовлення чи зберігання з метою розповсюдження матеріалів з такими закликами. Слід вказати, що під публічними закликами до вчинення терористичного акту

необхідно розуміти звернення до широкого кола людей з проханням, переконанням, запрошенням, підкупом, вимогою вчинити терористичний акт. Публічні заклики до вчинення терористичного акту є окремим злочином, незалежно від реакції на осіб, до яких були звернення вчинити терористичний акт.

Об'єктивна сторона складу злочину, відповідальність за який передбачена диспозицією ст. 2583 КК України, може виражатися у таких формах: 1) створення терористичної групи чи терористичної організації; 2) керівництво терористичною групою чи терористичною організацією; 3) участь у терористичній групі чи терористичній організації; 4) сприяння створенню або діяльності терористичної групи або терористичної організації [6, с. 285].

Сприяння вчиненню терористичних актів (ст. 2584 КК України) об'єктивно проявляється у чотирьох формах: 1) вербування осіб для вчинення терористичних актів; 2) озброєння інших осіб для вчинення терористичних актів; 3) навчання осіб для вчинення терористичних актів; 4) з використанням осіб для вчинення терористичного акту [7].

Об'єктивна сторона складів злочинів, передбачених диспозицією ст. 2585 КК України, передбачає активні дії з надання матеріальної чи економічної підтримки: 1) окремим терористам; 2) терористичним групам (організаціям); 3) організації, підготовці або здійсненню терористичних актів; 4) участі у вчиненні теракту; 5) публічних закликів до вчинення терористичного акту; 6) сприяння вчиненню терористичного акту; 7) створення терористичної організації.

Слід наголосити, що суб'єктом складів злочинів, передбачених ст.ст. 2581 - 2585 КК України, є фізична осудна особа, що досягла 16-річного віку. Тобто законодавець не понизив вік кримінальної відповідальності за вчинення злочинів терористичної спрямованості.

Суб'єктивна сторона аналізованих складів злочинів характеризується умисною формою вини. В деяких складах мотив і мета мають обов'язкові ознаки – при виготовленні та зберіганні матеріалів, що відкрито закликають до терористичних актів, повинна бути чітко визначена мета розповсюдження цих матеріалів

і спрямованість розповсюдження матеріалів на підбурювання до вчинення терористичного акту (ст. 2582 КК України); передумовою для створення, керівництва чи участі в терористичній групі чи терористичній організації, є мета вчинення терористичного злочину (ст. 2583 КК України); вербування, озброєння, навчання осіб здійснюється з метою вчинення терористичного акту (ст. 2584 КК України); фінансування тероризму має дві мети – первинну (фінансове чи матеріальне забезпечення терористів) та кінцеву (вчинення теракту).

Висновки. Таким чином, на сьогоднішній день існує дуже багато різних визначень тероризму. Відповідно до національного законодавства, тероризм визначається як суспільно небезпечна діяльність, що передбачає умисне застосування насильства, таке як захоплення заручників, підпал, убивства, тортури, залякування громадськості та органів влади, а також інші посягання на життя чи здоров'я невинних людей, або загрози вчинення злочинних дій з метою досягнення злочинних цілей. На сьогоднішній день тероризм є одним із найсерйозніших викликів для кожної окремої держави та всього міжнародного співтовариства в цілому. Зараз необхідно забезпечити адекватну та ефективну відповідь на цей виклик. Відповідь повинна базуватися на міжнародно-правових принципах та відповідати основоположним засадам верховенства права, розвитку і поваги до прав людини.

Література

1. Гбур З.В. Теоретико-методологічні засади поняття «міжнародного тероризму». *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2021. № 2. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1962> (дата звернення: 12.02.2023).
2. Канцір В.С. Тероризм у сучасному глобалізаційному просторі: філософсько-правовий вимір: монографія. Львів: Край, 2011. 558 с.
3. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20 бер. 2003 р. № 638-IV: станом на 12 черв. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15#Text> (дата звернення: 12.02.2023).
4. Ємельянов В.П. Антитерористичне законодавство: поняття, система, шляхи вдосконалення: монографія. Харків: Право, 2016. 88 с.

5. Попов В.Ю. Методика розслідування терористичного акту: дис. ... д-ра філософії за спец. 081 – Право (галузь знань – 08 Право). Харківський нац. ун-т імені В.Н. Каразіна. Харків, 2021. 255 с.

6. Тероризм: теоретико-прикладні аспекти: навч. посіб. / за заг. ред. проф. В.К. Грищука. Львів: ЛьвДУВС, 2011. 328 с.

7. Кримінальний кодекс України від 23 квіт. 2022 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 12.02.2023).

8. Кримінальний кодекс України: наук.-практ. коментар / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, С.Б. Гавриш та ін.; за заг. ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. Київ: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. 1196 с.

9. Середя В.В., Серкевич І.Р. Кримінологічна детермінація і кримінально-правова протидія: монографія; за заг. ред. В.С. Канціра. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 188 с.

10. Кримінально-правова характеристика терористичного акта, злочинів терористичної спрямованості на транспорті: навч.-метод. посіб. в 2-х част.: Ч. 1. О.Т. Ніколаєв, О.С. Герашченко, С.О. Загороднюк, Є.Ф. Бахчеван. Одеса: ОДУВС, 2015. 116 с.

References

1. Hbur Z.V. Teoretyko-metodolohichni zasady poniattia «mizhnarodnoho teroryzmu». *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*. 2021. № 2. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1962> (data zvernennia: 12.02.2023).

2. Kantsir V.S. Teroryzm u suchasnomu hlobalizatsiinomu prostori: filosofsko-pravovyi vymir: monohrafiia. Lviv: Krai, 2011. 558 s.

3. Pro borotbu z teroryzmom: Zakon Ukrainy vid 20 berez. 2003 r. № 638-IV: stanom na

12 cherv. 2022 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15#Text> (data zvernennia: 12.02.2023).

4. Yemelianov V.P. Antyterorystychno zakonodavstvo: poniattia, systema, shliakhy vdoskonalennia: monohrafiia. Kharkiv: Pravo, 2016. 88 s.

5. Popov V.Yu. Metodyka rozsliduvannia terorystychnoho aktu: dys. ... doktora filosofii za spetsialnistiu 081 – Pravo (haluz znan – 08 Pravo). Kharkivskiy natsionalnyi universytet imeni V.N. Karazina. Kharkiv, 2021. 255 s.

6. Teroryzm: teoretyko-prykladni aspekty: navchalnyi posibnyk; za zah. red. prof. V.K. Hryshchuka. Lviv: LvDUVS, 2011. 328 s.

7. Kryminalnyi kodeks Ukrainy vid 23 kvit. 2022 r. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (data zvernennia: 12.02.2023).

8. Kryminalnyi kodeks Ukrainy: naukovopraktychnyi komentar / Yu.V. Baulin, V.I. Borysov, S.B. Havrysh ta in.; za zah. red. V.V. Stashysa, V.Ia. Tatsiia. Kyiv: Kontsern «Vydavnychi Dim «In Yure», 2003. 1196 s.

9. Sereda V.V., Serkevych I.R. Kryminolohichna determinatsiia i kryminalno-pravova protydiia: monohrafiia / za zah. red. V.S. Kantsira. Lviv: LvDUVS, 2016. 188 s.

10. Kryminalno-pravova kharakterystyka terorystychnoho акта, zlochiniv terorystychnoi spriamovanosti na transporti: navchalno-metodychnyi posibnyk v 2-okh chast.: Ch. 1. O.T. Nikolaiev, O.S. Herashchenko, S.O. Zahorodniuk, Ye.F. Bakhchevan. Odesa: ODUVS, 2015. 116 s.

CRIMES OF TERRORIST ORIENTATION ACCORDING TO THE CRIMINAL LEGAL ANALYSIS OF UKRAINE

National Aviation University
Liubomyra Huzara Avenue, 1, 03058, Kyiv, Ukraine
E-mails: tetiana.lysko@npp.nau.edu.ua, 691162@stud.nau.edu.ua

*The purpose of the article is to clarify the concept of terrorism, to define the content of terrorist-oriented crimes and the composition of crimes provided for in Article 258, 258-1 – 258-5 of the Criminal Code of Ukraine. **Research methods:** system analysis method, dialectical method of scientific knowledge, historical-cultural method, structural-functional and comparative approaches in the analysis of political and social phenomena. **Results:** the posed questions allow to investigate the application of anti-terrorist legislation, as well as ways of its improvement regarding the qualification of crimes of a terrorist orientation as complex phenomena that have acquired new forms and manifestations in modern conditions. The result was a generalization of scientific, theoretical and practical work on establishing criminological determinants of terrorism, determining their place and role in carrying out terrorist activities by criminal organizations, organized groups. On the basis of the analysis of the current state of the criminal-legal countermeasures against terrorism in Ukraine, it was established that the current legislative framework, although it needs some improvement taking into account the consequences of conducting an anti-terrorist operation in the country, is generally quite sufficient to implement the principle of inevitability of criminal responsibility for crimes of a terrorist nature. **Discussion:** consider the theoretical issues of forming the characteristics of terrorist-oriented crimes in the structure of the investigation methodology, taking into account such research questions as: defining the concept of "terrorist-oriented crimes" taking into account the scientific approaches of various scientists. To characterize the concept in both the narrow and broad and most broad meanings of this word. Provide signs that are inherent in terrorism. To determine the place of criminalistic characteristics of crimes of a terrorist orientation in the structure of the methodology of crime investigation and justify the need for its application.*

Key words: crimes of a terrorist orientation; terrorism; differentiation of criminal responsibility; objective and subjective signs of a terrorist act; countering terrorism.

Стаття надійшла до редакції 01.03.2023